

Облікова картка ДіР

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0226U000393

Державний реєстраційний номер: 0121U100559

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 08-01-2026

II. Етап виконання ДіР

Номер етапу: 1

Назва етапу: Наукові основи розширення генетичного різноманіття зернобобових культур для забезпечення інноваційних розробок вітчизняної селекції

Початок етапу: 01.2021

Закінчення етапу: 12.2025

Вид звітнього документа: Остаточний звіт

III. Відомості про виконавця ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00497176

Місцезнаходження: проспект Героїв Харькова, Харків, Харківський р-н., 61060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Розмір організації:

Телефон: 380989494524

IV. Відомості про співвиконавців ДіР

V. Відомості про замовника ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Національна академія аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00024360

Місцезнаходження: вул. Михайла Омеляновича-Павленка, Київ, 01010, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Кабінет Міністрів України

Ідентифікатор ROR:

Розмір організації:

Телефон: 380442801085, 380442802525, 380445219277

VI. Джерела, напрями та обсяги фінансування ДіР

Підстава для проведення ДіР: 34 - Договір (замовлення) з міністерством, іншим центральним органом виконавчої влади, академією наук (головним розпорядником бюджетних коштів на проведення ДіР)

Напрямок фінансування: 2.1 - Фундаментальні дослідження

Джерела фінансування

7713 - Кошти загального фонду державного бюджету

Код програмної класифікації видатків і кредитування (КПКВК): 6591060

Фактичний обсяг фінансування (тис. грн.): 3011.430

VII. Відомості про ДіР

Назва роботи українською:

Наукові основи розширення генетичного різноманіття зернобобових культур для забезпечення інноваційних розробок вітчизняної селекції

Назва роботи англійською:

Scientific fundamentals of the genetic diversity expansion of grain legumes for domestic breeding innovations

Реферат українською:

Об'єкт дослідження – формування колекцій генетичного різноманіття зернобобових культур. Мета – обґрунтування наукових основ визначення селекційної цінності джерел господарських ознак гороху, сої, квасолі, нуту та сочевиці. Теоретичні та практичні результати. Сформовано генофонд зернобобових культур з 10848 зразків, у тому числі горох – 2794 зразків, соя – 2412 зразків, квасоля – 2421 зразок, нут – 1998 зразків, сочевиця – 1150 зразків, вигна – 64 зразки, каянус – один, доліхос – сім, тетрагонолобус – один зразок. Сформовано каталог «Генетична колекція гороху та квасолі» (Протокол засідання Вченої ради № 9 від 21.10.2021р.), що включає 150 зразків гороху за 23 ознаками та 69 рівнями їх прояву і 90 зразків квасолі за 30 ознаками та 84 рівнями їх прояву. Виділено і зареєстровано в НЦГРУ дев'ять еталонів гороху (два), сої (один), квасолі (два), нуту (два), сочевиці (два) стійкості до абіотичних чинників (свідоцтва № 2476–2484 від 15.12.2023 р.). Виділено та подано на реєстрацію в НЦГРУ дев'ять еталонів стійкості до збудників хвороб, що розповсюджені в зоні східного Лісостепу України гороху (два), сої (один), квасолі (два), нуту (три), сочевиці (один) (запити № 5301–5309 від 29.10.2024 р.). Сформовано та подано на реєстрацію ознакову колекцію гороху за морфологічними та цінними господарськими ознаками (запит 00508 від 25.09.2025), яка складається з 166 зразків за 12 морфологічними та 23 господарськими ознаками. Новизна. Визначено всі рівні прояву генетичного різноманіття нового генофонду зернових колосових культур за стійкістю до біотичних чинників, структурними елементами врожайності, адаптивністю та якістю зерна. Ідентифіковано та виділено генетичні джерела стійкості. Ефективність впровадження. Сформовані колекції прискорюють селекційний процес від трьох до п'яти років та сприяють створенню перспективних сортів, впровадження яких у виробництво зумовлює збільшення валових зборів зерна та зменшення пестицидного навантаження на довкілля.

Реферат англійською:

The study object was the formation of collections of genetic diversity of grain legumes. The project goal was to justify the scientific principles of determining the breeding value of sources of economic traits in pea, soybean, bean, chickpea, and lentil. Theoretical and practical results. A gene pool of grain legumes was formed; the pool comprises 10,848 accessions, including 2,794 pea accessions, 2,412 soybean accessions, 2,421 bean accessions, 1,998 chickpea accessions, 1,150 lentil accessions, 64 cowpea accessions, 1 Pigeon pea accession, 7 dolichos accessions, and 1 winged pea accession. The catalog “Genetic Collection of Peas and Beans” was developed (Minutes of the meeting of the Academic Council No. 9 dated 21/10/2021); the catalog describes 150 pea accessions by 23 traits and 69 levels of their expression and 90 bean accessions by 30 traits and 84 levels of their expression. Nine accessions were identified and registered with the NCPGRU (Certificates No. 2476–2484 dated 15/12/2023) as references of tolerance to abiotic factors: 2 pea reference accessions, 1 soybean reference accession, 2 bean reference accessions, 2 chickpea reference accessions, and 2 lentil reference accessions. Nine references of resistance to pathogens common in the eastern forest-steppe of Ukraine were identified and submitted for registration to the NCPGRU: 2 pea reference accessions, 2 soybean reference accessions, 2 bean reference accessions, 3 chickpea, and 1 lentil reference accession. A trait collection of peas for morphological and valuable economic traits was built up and submitted for registration (Request 00508 dated 09/25/2025); the collection consists of 166 accessions characterized by 12 morphological and 23 economic traits. Novelty. All genetic diversity

levels were determined for tolerance to biotic factors, yield constituents, adaptability, and grain quality in the new gene pool of spiked cereals. Genetic sources of tolerance were identified and selected.

Індекс УДК: 633.31/.37; 635.65, 633/635:631.52, 635.65:631.527:575

Коди тематичних рубрик: 68.35.31, 68.35.03

Керівники роботи

Власне Прізвище Ім'я По-батькові: Безугла Ольга Миколаївна

Науковий ступінь: к. с.-г. н.

Вчене звання: старший науковий співробітник

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1458-1630

Додаткова інформація:

VIII. Наукова (науково-технічна) продукція (НТП)

Назва НТП українською: Каталог «Генетична колекція гороху та квасолі»

Назва НТП англійською: Catalog “Genetic Collection of Peas and Beans”

НТП, яку передбачалося створити: Створено

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: Інше (Каталог)

Галузь застосування: А 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур; М 72.1 Дослідження й експериментальні розробки у сфері природничих і технічних наук

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: Каталог «Генетична колекція гороху та квасолі», включає 150 зразків гороху і 90 зразків квасолі.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Збільшення обсягів виробництва, Підвищення продуктивності праці, Інше (Прискорення селекційного процесу від трьох до п'яти років щодо створення високоврожайних та адаптивних сортів)

Вплив НТП на довкілля:

Впровадження НТП: Впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу: 01.2022

Закінчення етапу: 12.2025

Споживачі продукції: Науково-дослідні установи; заклади вищої освіти

Перспективні ринки: Україна, країни ЄС

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обґрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

Назва НТП українською: Дев'ять еталонів стійкості до абіотичних чинників: гороху – два (свідоцтво № 2479 та № 2482 від 15.12.2023 р.); сої – один (свідоцтво № 2480 від 15.12.2023 р.); квасолі – два (свідоцтво № 2478 та № 2483 від 15.12.2023 р.); нут – два (свідоцтво № 2484 та № 2477 від 15.12.2023 р.); сочевиці – два (свідоцтво № 2476 та № 2481 від 15.12.2023 р.)

Назва НТП англійською: Nine references of tolerance to abiotic factors: 2 pea reference accessions (certificates No. 2479 and No. 2482 dated 12/15/2023), 1 soybean reference accession (certificate No. 2480 dated 12/15/2023), 2 bean reference accessions (certificates No. 2478 and No. 2483 dated 12/15/2023), 2 chickpea reference accessions (certificates No. 2484 and No. 2477 dated 12/15/2023), 2 lentil reference accessions (certificates No. 2476 and No. 2481 dated 12/15/2023)

НТП, яку передбачалося створити: Створено

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: Інше (Еталони стійкості до абіотичних чинників)

Галузь застосування: А 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур; М 72.1 Дослідження й експериментальні розробки у сфері природничих і технічних наук

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: Еталони стійкості до абіотичних чинників гороху: Carrera – до низьких температур на початкових етапах росту, Velvet – до посухи; соя: Евридіка – до посухи; квасоля: Holberg – до посухи, Лада – до перезволоження у період формування генеративних органів; нут: Пам'ять – до посухи, Крымский 25 – до низьких температур періоду формування генеративних органів та дозрівання насіння; сочевиця: Iłina – до посухи subsp. macrosperma, Dwarf – до посухи subsp. microsperma

Соціально-економічна спрямованість НТП: Поліпшення стану навколишнього середовища, Підвищення продуктивності праці, Інше (Прискорення селекційного процесу від трьох до п'яти років щодо створення високоврожайних та адаптивних сортів)

Вплив НТП на довкілля: Сприяють створенню сучасних сортів, адаптованих до умов довколишнього середовища, впровадження яких у виробництво зумовлює зменшення пестицидного навантаження на довкілля

Впровадження НТП: Впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу: 01.2023

Закінчення етапу: 12.2024

Споживачі продукції: Науково-дослідні установи; заклади вищої освіти

Перспективні ринки:

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обґрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

Назва НТП українською: Робоча ознакова колекція зимуючого гороху(свідоцтво № 323 від 15.12.2023 р.)

Назва НТП англійською: Working trait collection of overwintering peas (certificate No. 323 dated 12/15/2023)

НТП, яку передбачалося створити: Створено

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: Інше (Робоча ознакова колекція)

Галузь застосування: А 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур; М 72.1 Дослідження й експериментальні розробки у сфері природничих і технічних наук

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: Робоча колекція зимуючого гороху, складається з 27 зразків (*Pisum sativum* L. – 17 зразків, *Pisum arvense* L. – 10 зразків) з 10 країн світу за 12 ознаками та 60 рівнями їх прояву

Соціально-економічна спрямованість НТП: Збільшення обсягів виробництва, Підвищення продуктивності праці, Інше (Прискорення селекційного процесу від трьох до п'яти років щодо створення високоврожайних та адаптивних сортів)

Вплив НТП на довкілля: Сприяють створенню сучасних сортів, адаптованих до умов довколишнього середовища, впровадження яких у виробництво зумовлює зменшення пестицидного навантаження на довкілля

Впровадження НТП: Впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу: 01.2024

Закінчення етапу: 12.2025

Споживачі продукції: Науково-дослідні установи; заклади вищої освіти

Перспективні ринки: Україна, країни ЄС

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обґрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

Назва НТП українською: Дев'ять еталонів стійкості до збудників хвороб, що розповсюджені в зоні східного Лісостепу України: гороху – два (запит № 5304 та № 5305 від 29.10.2024 р.); сої – один (запит 5316 від 11.11.2024); квасоля – два (запит № 5306 від 29.10.2024 р. та № 5307 від 29.10.2024 р.); нуту – три (запит № 5301–№ 5303 від 23.10.2024 р.; сочевиці – один (заявка № 5309 від 29.10.2024 р.)

Назва НТП англійською: Nine references of resistance to pathogens common in the eastern forest-steppe of Ukraine: 2 pea reference accessions (requests No. 5304 and No. 5305 dated 10/29/2024), 1 soybean reference accession (request No. 5316 dated 11/11/2024), 2 bean reference accessions (requests No. 5306 dated 10/29/2024 and No. 5307 dated 10/29/2024), 3 chickpea reference accessions (requests No. 5301–No. 5303 dated 10/23/2024, 1 lentil reference accession (request No. 5309 dated 10/29/2024)

НТП, яку передбачалося створити: Створено

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: Інше (Еталони стійкості до збудників хвороб)

Галузь застосування: А 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння

олійних культур; М 72.1 Дослідження й експериментальні розробки у сфері природничих і технічних наук

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: Еталони стійкості до збудників хвороб: гороху – індивідуальної стійкості до збудника жовтої вірусної мозаїки у комплексі з індивідуальною стійкістю вище середнього рівня до аскохітозу, Соф'я – групової стійкості до збудників фузаріозу та аскохітозу; сої: Переяславка – групової стійкості до збудників бактеріальних плямистостей, бактеріального в'янення та фузаріозу; квасолі: Сумська місцева – індивідуальної стійкості до збудників фузаріозу у комплексі з індивідуальною стійкістю вище середнього рівня до збудників бактеріального, N 92-19 – групової стійкості до збудників бактеріального в'янення, бактеріальних плямистостей та звичайної вірусної мозаїки квасолі; нуту: Castellano – групової стійкості до збудників бактеріального в'янення та вірусу; нуту: Cicer rotundum – групової стійкості до збудників фузаріозу та аскохітозу, Краснокутський 123 – групової стійкості до збудників аскохітозу та вірусу; сочевиці: Італійська місцева – індивідуальної стійкості до збудників аскохітозу у комплексі з індивідуальною стійкістю вище середнього рівня до збудників

Соціально-економічна спрямованість НТП: Поліпшення стану навколишнього середовища, Підвищення продуктивності праці, Інше (Прискорення селекційного процесу від трьох до п'яти років щодо створення високоврожайних та адаптивних сортів)

Вплив НТП на довкілля: Сприяють створенню сучасних сортів, адаптованих до умов довколишнього середовища, впровадження яких у виробництво зумовлює зменшення пестицидного навантаження на довкілля

Впровадження НТП: Впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу: 10.2024

Закінчення етапу: 12.2026

Споживачі продукції: Науково-дослідні установи; заклади вищої освіти

Перспективні ринки: Україна, країни ЄС

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обґрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

Назва НТП українською: Ознакова колекція гороху за морфологічними та цінними господарськими ознаками (запит № 00508 від 25.09.2025)

Назва НТП англійською: Trait collection of peas for morphological and valuable economic characteristics (request No. 00508 dated 09/25/2025)

НТП, яку передбачалося створити: Створено

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: Інше (Ознакова колекція гороху)

Галузь застосування: А 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур; М 72.1 Дослідження й експериментальні розробки у сфері природничих і технічних наук

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: Ознакова колекція гороху за морфологічними та цінними господарськими ознаками, складається з 166 зразків за 12 морфологічними та 23 господарськими ознаками

Соціально-економічна спрямованість НТП: Поліпшення стану навколишнього середовища, Підвищення продуктивності праці, Інше (Прискорення селекційного процесу від трьох до п'яти років щодо створення високоврожайних та адаптивних сортів)

Вплив НТП на довкілля: Сприяють створенню сучасних сортів, адаптованих до умов довколишнього середовища, впровадження яких у виробництво зумовлює зменшення пестицидного навантаження на довкілля

Впровадження НТП: Впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу: 01.2025

Закінчення етапу: 12.2027

Споживачі продукції: Науково-дослідні установи; заклади вищої освіти

Перспективні ринки: Україна, країни ЄС

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обґрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

IX. Бібліографічний опис

1. Vasylenko A.O., Vus N.O., Bezuhlyi I.N., Bezuhla O.N., Shevchenko L.N., Kucherenko Ye.Yu, Hliantsev A.V. Pea Donors of Valuable Breeding Traits. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. «Серія Біологія». 2021. вип. 36. С. 74–82
2. Kobzyeva L., Tchkhmeistruk V., Pankova J., Kolomftska V., Artiymov M., Sirovitskiy K. Influence of weather and climatic conditions on soybean yield. Ukrainian Journal of Ecology, 2021, 11(4), 11-17
3. Kobzyeva L., Bezuhla O.M. Starting material for the breeding of easily producible lentil varieties. Селекція і насінництво: міжвід. темат. наук. зб. Харків, 2021. Вип. 119. – С. 8-15
4. Liana Relina, Oleh Suprun, Liubov Kobzyeva, Olha Vazhenina, Valeriia Kolomatska, Olha Bezuhla, Nina Ilchenko, Liudmyla Vecherska. Fatty acids composition and physical characteristics of Ukrainian chickpea seeds. Bulgarian Journal of Agricultural Science (BJAS). 29 (No 2) 2023, 320–331

5. Relina L.I., Vazhenina O.Ye., Kobyzeva L.N., Bohuslavsky R.L., Ponurenko S.H., Kolomatska V.P., Bezuhla O.M., Suprun O.H., Ilchenko N.K., Vecherska L.A. Evaluation of genotype–environment interactions for non–polar lipids and fatty acids in chickpea (*Cicer arietinum*) seeds. Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна Серія «Біологія», вип. 39, 2022
6. Ryabukha S.S., Chernyshenko P.V., Bezuglyi I.M., Kobyzeva L.N., Kolomatska V.P., Golokhorynska M.G. Variability of soybean yield and seed quality depending on env. Науковий збірник «Селекція і насінництво». 2022. №121. С.63–75
7. Riabukha S.S., Chernyshenko P.V., Bezuhla I.M., Holokhorynska M.H. Efficiency of modern soybean varieties in terms of yield and seed quality. Селекція і насінництво. 2022. № 122. С. 54–68
8. Liana Relina, Oleh Suprun, Liubov Kobyzeva, Olha Vazhenina, Valeriia Kolomatska, Olha Bezuhla, Nina Ilchenko, Liudmyla Vecherska. Fatty acids composition and physical characteristics of Ukrainian chickpea seeds. Bulgarian Journal of Agricultural Science, 29 (No 2) 2023, 320–331
9. Vus N., Bezuhla O., Houtin H., Naud'e F., Vasylenko A., Klein A., Leonov O., Tayeh N. A case study on lentil to demonstrate the value of using historic data stored in genebanks to guide the selection of resources for research and development projects. Genetic Resources. 2024. 5 (10), 139–153
10. Кобизева Л.Н., Безугла О.М., Потьомкіна Л.М., Божко Т.М., Салій Д.І. Ознакова колекція зимуючого гороху (*Pisum L.*) НЦГРПУ. Генетичні ресурси рослин. 2024. № 34. С. 97–106
11. Vus N., Vasylenko A., Shevchenko L., Shtelma A., Glyantsev A., Besuhla O. Evaluation of pea germplasm for drought resistance. Bulgarian Journal of Agricultural Science. 2025, 31 (5), 917–923
12. Чернишенко П.В., Шелякіна Т.А., Безугла О.М. Формування біохімічного складу насіння сої в умовах трансформації клімату. Корми і кормовиробництво. 2025. № 99. С. 21–28

Х. Заключні відомості

Керівник юридичної особи

Леонов Олег Юрійович
д. с.-г. н., с.н.с., 06.01.05

Перелік осіб-виконавців

Божко Тетяна Миколаївна

Кобизева Любов Никифорівна

(д. с.-г. н., с.н.с., член-кор., 06.01.05)

Потьомкіна Лідія Максимівна

Відповідальний за підготовку облікових документів

Фатеева Олена Олександрівна

Телефон

+38(098)949-45-24

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна